

Franco va fer instal·lar més de 300 camps de concentració per tot Espanya

A Catalunya se n'han identificat 14 i, d'aquests, el més gran va ser el camp de concentració d'Horta, a Barcelona, amb capacitat per a 15.000 persones

Dies abans d'arribar a la verda Cantàbria demanem permís per **accedir al seminari diocesà de Corbán**, als afores de Santander. Volem enregistrar unes imatges que serveixin per il·lustrar una petita part del reportatge sobre els camps de concentració de Franco.

Corbán va ser uns dels més de **300 camps de concentració** instal·lats per la dictadura a tot l'Estat per reprimir i enviar a fer treballs forçats els presoners durant després de la guerra del 36.

El desagradable record de la tragèdia viscuda fa 90 anys entre aquelles parets fa que, encara avui, **el bisbat ens impedeixi l'accés** per gravar unes quantes imatges de l'estat actual del recinte. I les gravem des de fora: "No sembla equilibrat presentar el lloc donant la major part del pes a una època en què va ser utilitzat com a presó [sic]. Per aquests motius, des del Bisbat de Santander no autoritzem aquesta filmació", ens diuen.

Franco crea els camps de concentració

Durant la rebel·lió militar del juliol del 1936, capitanejada pel general Francisco Franco, els colpistes van establir **centenars de camps de concentració per tot l'Estat**. Un any després, el 5 de juliol del 1937, una ordre de Franco crea per decret la Inspecció de Camps de Concentració de Presoners.

La seva existència és **un dels episodis més desconeguts de la dictadura** de Franco. Potser per això, el periodista **Carlos Hernández de Miguel** es va dedicar a investigar-ho. Gràcies als estudis dels historiadors **Javier Rodrigo** (2003) i **Aram Monfort** (2007) --atenció, estudis fets ja en ple segle XXI--, Hernández va actualitzar i completar la radiografia dels camps de concentració espanyols.

Els camps de concentració a Espanya

A Corbán, precisament, parlem dels camps de concentració amb Carlos Hernández de Miguel. Ens posa d'exemple la regió on viu ara. A Cantàbria, diu, hi va haver 10 camps de concentració, i en cita alguns: la plaça de toros de Santander, el Sardinero, el palau de la Magdalena, l'aeròdrom de Pontejos, Torrelavega o el Seminari de Corbán. **Només a Corbán hi va haver 3.000 presoners.**

Per Hernández de Miguel, l'objectiu dels camps de concentració espanyols era **similar al d'altres règims totalitaris**: reprimir els que no pensaven com el dictador i, a més, sotmetre'ls a treball esclau en els batallons de treballs forçats i explotar-los laboralment.

També les duríssimes condicions de vida eren similars: **fam, malalties, maltractaments, tortures i assassinats**. "És veritat que no hi havia cambres de gas, però hi va haver un extermini selectiu d'aquells que es podien vincular a la democràcia republicana".

Els camps de concentració, una denominació que donava el mateix règim franquista, eren **un sistema repressiu alegal** que es va allargar, en alguns casos, fins al 1947. Els presoners **no tenien cap condemna i se'ls retenia allà durant setmanes o mesos** amb l'objectiu de fer una selecció sobre el seu grau d'adscripció als revoltats i la "Nueva España". Als més "desafectos" podien sotmetre'ls a un consell de guerra sumaríssim, molts dels quals acabaven [en pena de mort](#).

Els testimonis

Hernández recorda que la gran por que tenien els presoners era **ser assassinats en qualsevol moment**, especialment de nit, "perquè entraven als barracons, els guàrdies civils o militars falangistes. N'agafaven aleatòriament uns quants, se'ls emportaven i no els tornaven a veure perquè els assassinaven aquella mateixa nit". I diu que els entrevistats **aquella por la continuaven tenint quaranta anys més tard**, quan va parlar amb ells, sent persones ja molt grans.

El nombre de víctimes és difícil de calcular. El periodista ha posat **una xifra que supera els 10.000 morts en aquests camps**. Molts també van morir de fam o per les condicions de vida de la reclusió. Hernández xifra en més de **700.000 els presoners que van passar pels camps de concentració** de Franco. Ho fa sumant les xifres oficials, i les dades recollides pels historiadors i les que va recollir ell durant la preparació del llibre.

Les xifres

Unes xifres que l'historiador **Aram Montfort** matisa amb les dades ofertes pel règim franquista just abans d'acabar la guerra: "Abans de la caiguda de Madrid i València hi havia **430.000 presoners en camps de concentració**, 90.000 en batallons de treballs forçats, i el 1940 hi havia **270.000 presos a les presons**, quan la seva capacitat era per a 15.000. És una autèntica animalada".

Montfort posa l'accent no tant en les xifres impressionants com en el motiu pel qual aquells homes que mai van ser acusats de res van estar tant de temps **retinguts sense un judici**. I per què als que després van ser jutjats se'ls va aplicar una llei amb caràcter retroactiu (Llei de Responsabilidades Políticas) que convertia en delictes la simple militància o ser simpatitzant d'un partit polític abans del cop d'estat.

Per Montfort cal no confondre camps de concentració amb camps d'extermini. Per l'historiador, **l'extermini a Espanya** es va fer a mesura que l'exèrcit feixista avançava cap al nord. Només els primers dies de la guerra, la repressió va deixar més de 1.800 morts a Badajoz: "Són les columnes de la mort de Yagüe a Andalusia, és la matança de la plaça de toros de Badajoz, és a Gernika, és el bombardeig a Granollers, és el bombardeig del març del 38 a Lleida. Això és el que, per dir-ho d'alguna manera, permet als franquistes fer neteja".

Diu que va ser **la primera baula repressiva del règim**. Un sistema que va aconseguir els seus objectius, ja que dècades després molts dels reprimits encara amagaven per por la seva experiència en els camps de concentració.

A Catalunya s'han identificat **14 camps**: al castell de Figueres, a Bossòst, a Tarragona, Puigcerdà... Els primers es van instal·lar a Lleida. A Barcelona, el camp de concentració d'Horta va ser el més gran, amb capacitat per a 15.000 persones.